

Projekt badawczy dotyczy ci le teoretycznego zagadnienia zasad tworzenia oraz ródeł tzw. obowi zków ostro no ci, b d cych podstaw odpowiedzialno ci deliktowej za czyn własny, w prawie czynów niedozwolonych. Obejmuje to zwłaszcza analiz tych sytuacji, gdy poszczególne obowi zki ostro nego działania nie s wprost wskazane w przepisach prawa. Celem planowanej pracy jest mo liwie pełne, a wi c uwzgl dniaj ce tak e kontekst historycznoprawny i prawnoporównawczy, przedstawienie tej problematyki w prawie polskim. Mo e by ona uznana za jedn z najwa niejszych, a tak e najbardziej kontrowersyjnych, w obr bie całego prawa czynów niedozwolonych. Mimo e zagadnienie to poruszane było wielokrotnie w literaturze prawniczej, jest wci kontrowersyjne, a ponadto brak jest dotychczas w prawie polskim odr bnego pogł bionego opracowania monograficznego po wi conego tylko jemu.

W prawie polskim bezprawno jest jedn z podstawowych przesłanek umo liwiają cych przypisanie okrel onemu podmiotowi odpowiedzialno ci cywilnej. W prawie czynów niedozwolonych bezprawno zachowania sprawcy szkody wi e si zazwyczaj z naruszeniem przez niego obowi zków, które maj charakter powszechny. Jej istnienie nie ulega zazwyczaj w tliwociom w sytuacjach, gdy naruszone obowi zki okrel onego działania lub zaniechania wynikaj wprost z przepisów prawa. Ma to o tyle du e znaczenie praktyczne, poniewa w post powaniu s dowym to na poszkodowanym ci y zazwyczaj dowód, e na sprawcy szkody spoczywał obowi zek okrel onego działania, zakaz zaniechania, czy te zakaz sprowadzenia skutku, jaki przez zaniechanie mógł zosta sprowadzony. Bez udowodnienia istnienia takich obowi zków, nie mo na mówić o ich naruszeniu, a w konsekwencji o odpowiedzialno ci cywilnej sprawcy szkody.

Problemy ze wskazaniem ródeł bezprawno ci działania lub zaniechania sprawcy szkody, w sytuacjach, gdy poszczególne obowi zki ostro nego działania nie s wprost wskazane w przepisach prawa, dostrzegane s zwłaszcza w orzecznictwie. Jako podstaw istnienia normy statuuj cej takie obowi zki, judykatura wskazuje m.in. normy moralne obwi zuj ce w społecze stwie (w du ym uogólnieniu okrel one w przepisach prawa jako zasady współ ycia społecznego), ogólny obwi zek niewyrz dzania szkody innym, zasady ostro no ci „przejawiaj ce si w dbało ci o ycie i zdrowie innych osób”, a nawet „zwykły rozs dek” i "zasady do wiadczenia yciowego". Taka wykładnia umo liwia s dom uznanie, e w danej sytuacji doszło do naruszenia przez sprawc szkody obowi zków obwi zuj cych powszechnie, je eli tylko przyj cie takiej tezy usprawiedliwione było ich zdaniem zasadami słusno ci.

Z drugiej strony w adnym systemie prawnym nie jest mo liwe szczegółowe sprecyzowanie wszystkich norm post powania, których przekroczenie prowadzi mo e do wyrz dzenia szkody w majtku innych podmiotów. Rodzi to ryzyko powstania sytuacji, w których dane zachowanie zostałoby uznane za obiektywnie prawidłowe i zgodne z prawem jedynie z tego powodu, e nie została okrel ona w przepisie prawa norma zachowania, która w danej sytuacji została przekroczona. Powodowałoby to wył czenie odpowiedzialno ci deliktowej sprawcy szkody, które w wielu wypadkach byłoby w tliwie z aksjologicznego punktu widzenia.

Celem projektu jest zweryfikowanie tez prezentowanych w literaturze prawniczej oraz orzecznictwie, i okrel enie, czy oraz w jakich sytuacjach z przytoczonych powy ej ródeł mog by wyprowadzane obwi zki ostro no ci, których przekroczenie umo liwia b dzie uznanie działania lub zaniechania sprawcy szkody za bezprawne.

Projekt ma stanowi oryginalny polski wkład w europejskie badania naukowe prowadzone nad prawem czynów niedozwolonych. Obok waloru naukowego wyniki bada powinny by tak e u yteczne w praktyce orzeczniczej s dów, rozpatruj cych sprawy opisywanego typu. Z tego wzgl du wnioski zawarte w pracy b d miały znaczenie dla wszystkich obywateli mog cych by potencjalnie zarówno sprawcami szkody, jak i poszkodowanymi.